

Dr h. c. BÍRÓ LAJOS

* 1856 aug. 29. Tasnád (Szilágy vm.), † Budapest, 1931 IX. 12.

— Arcképpel és 1 fényképpel —

Írta: GYÖRFFY ISTVÁN (Szeged)

Küzdelem egész élete... Mint kis gyermek, nálánál kisebb diákok tanításával tartja fenn magát... Végigéli hosszú; sok lelki és testi szenvedéssel tele életét. A nélkülözés volt csupán egész élete hűséges kísérője... Elmegy mellette sok ember; egyik legnagyobb tisztelettel, másika — semmibebevétel... Mint nagy lélek, mint bölcs életfilozófiával megáldott — egyformán derűs mosollyal veszi egyiket is, másikat is. De egyben megingathatatlan, konok, kemény: saját Faja és a Tudomány szeretetében... Lelkét elolthatatlan tudásvágy fűtötte... De ott lebeg Végzet is... Csak addig érdekli a thema, amíg nyitjára jó. Amikor már megtudta magyarázni a rejtélyt, amikor kiderítette, hogy ez is, az is új a Tudományra, nem izgatja a közreadás láza, nem szúrkalja a leírás ösztöke vékonyát, ott hogyja... Elég, ha Ő tudja, hogy új... Sírba vitte sok-sok újdonságát, hihetetlen sok tapasztalatát, nagy tudását.

Szaktudósaink előtt ismeretes, mely megfizethetetlen tudományos kincset küldött haza a Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi osztály és Állattára részére...¹⁾

1903-ban Kolozsvárott láttam BÍRÓ Lajost, a magyar orvosok és természetvizsgálók XXXIII. vándorgyűlése alkalmával... 1905-ben Szegeden mutatott be Dr. CHYZER Kornél és BÍRÓ Lajosnak a Szepesbéláról ide lejövő bold. Apósom Dr. GREISIGER Mihály tisztiorvos... akivel mindketten régóta baráti jóviszonyban voltak. Ezóta voltam BÍRÓ Lajossal megtisztelő barátságban. Apósomnak hosszú időn át kedves vendége

¹⁾ v. ö. Csiki Ernő megemlékezését in Állattani Közlemények XXVIII. 1931: 197—200.

volt Bélán is, a Magas-Tátrai Lersch villában is... Hónapokon át kint lakott egyedül eme kitűnő excursiós központban. Apósom tátrai bogárgyűjteménye híven őrzi a BÍRÓ-kézírta determinálási cédulákat. E kettős oldalról láttam bele lelkébe.

Lehetett volna gazdag... Élhetett volna öreg napjaira gondtalan életet... Nevét még jobban szárnyra kapottá tehetette volna. Csak, ... csak — a British Museum-nak és nem a Budapesti Nemzeti Múzeumunk részére kellett volna gyűjtenie. De Ő szerette Hazáját — saját maga rovására, saját existentialis alapja kárára is... Szerette úgy, oly héven, hogy azért tudott éhezni, szenvedni, nélkülözni.

Örökké tisztelet Nevének!

*

Egyetemünk matematikai és természettudományi kara nagy érdemeinek külső elismeréseként is honoris causa doktorává avatta 1926 március 25-dikén.

BÍRÓ Lajos akkor ezzel a beszéddel köszönte meg a kitüntetést az Egyetemi Tanácsnak (eredetije tulajdonomban — adnot. GYÖRFFY):

«Mélyen tisztelt Egyetemi Tanács!

Teljes mértékben átérzem annak a kitüntetésnek és megbecsülésnek nagyságát, melyben engem ez alkalommal részesíteni méltóztattak. Tudom azt, hogy ez a legszebb és legmagasabb kitüntetés, melyet hosszú életem folyamán elnyerhettem és szívem mélyéből mondok érte hálát és köszönetet, anynyival is inkább, mert nem szégyenlem bevallani, régóta ez volt legtitkosabb és legmagasabb vágyam. Úgy jött most ez a kitüntetés, mint egy titkos óhajítás váratlan teljesülése.

És mi lehetett az a rádió-áram, mely e titkos vágyat a Ferencz József-Egyetem tanácsához vezette, és ott a teljesítés áramját megindította? Hiszen, alig is volt személyes ismeret-ségem és érintkezésünk! Megfejtí ezt a magyaros természet-rajzi gondolkozás egyenlősége.

Ide s tova negyedszázad ideje annak, hogy újguineai ismeretes utazásomból hazatértem. A milleneum dicső évében kezdtem azt meg, felbuzdulva azon, amint a magyar természet-vizsgálók zoologiai csoportja munkába vett, hogy összeállítja a Magyar Birodalom állatvilágát, úgy ahogy azt hazánk fennállásának ezredik évében ismeretessé lett. Ilyen munka még

ma sincs egyetlenegy országnak se, hogy együttesen bemutat-hatná hazájának eddigi zoologiai ismeretét. Magam is tevékeny részt vettem ebben s láttam, hogy jó kezekben marad. Engem más cél is hevített, megkezdeni a második ezerévet az-zal, hogy versenyre keljünk hazánkon kívül is a külföldi tudós világgal.

Ha van valami érdemem, csak ez az, hogy elmentem a világ túlsó oldalára, Ujguineába, a föld egyik legmesszibb és legveszedelmesebb tájékára, és onnan hosszú 7 éven át annyi és annyiféle természetrajzi és néprajzi tárgyat küldöttem Nemzeti Múzeumunknak, hogy dicsekedhetve mutogathatjuk a tanulmányozni idejáró külföldi tudósoknak. Anyagot hoztam, hazai tudósainknak nemzetközi értékű tudós közleményekre, úgy hogy még 16 nemzetbeli szaktudósnak is jutott belőle, és még mindig maradt belőle későbbi időre.

Ott a föld túlsó oldalán, melynek hegyeit valóban Finis Terrae-nek, a Világvéégének nevezzük a földrajztudósok, mikor valóban egyedül álltam ott, akkor látott engem legjobban a világ, mert felhangzott a német tudósvilág fájdalmas kiáltása, hogy hol marad a német ifjúság, hogy elnézi, hogy egy magyar tanár aratja el előlük kolóniájuk gyöngyének tudományos kincseit?!

És mikből állottak ezek a tudományos kincsek? Nem számítva az ott lakó és még most is kőkorszakot élő emberek tárgyait, bizony nem puskával vadászható veszélyes állatokból, hanem legnagyobbrészt a különben lenézett kisebb-nagyobb rovarokból. De azok a semmibevert apró természeti tárgyak hozzáértő kézből hozzáértő kézbe jutva értékes tudományos kincsekké lesznek, ha eladdig ismeretlen és csak most nevet nyert új fajok első példányai, melyekről az első leírás készül. Ezek mint típusok, múzeumi kincsekké válnak. Az a sok száz új faj búcsújáró helyé avatja Nemzeti Múzeumunkat, mert azok egy nemzetközileg pontosan számontartott és ellenőrzött tudomány részei, miknek ismeretét a leíró természettudomány nem nélkülözheti.

Sokan még azok közül is, akik engemet közelebbről ismernek, különösnek tartják azt, hogy én még most is, hajlott korom dacára, mindig messze világreszerekre vágyom, a kijutathatás útját keresem. Pedig én sohasem akartam jobb megélhe-

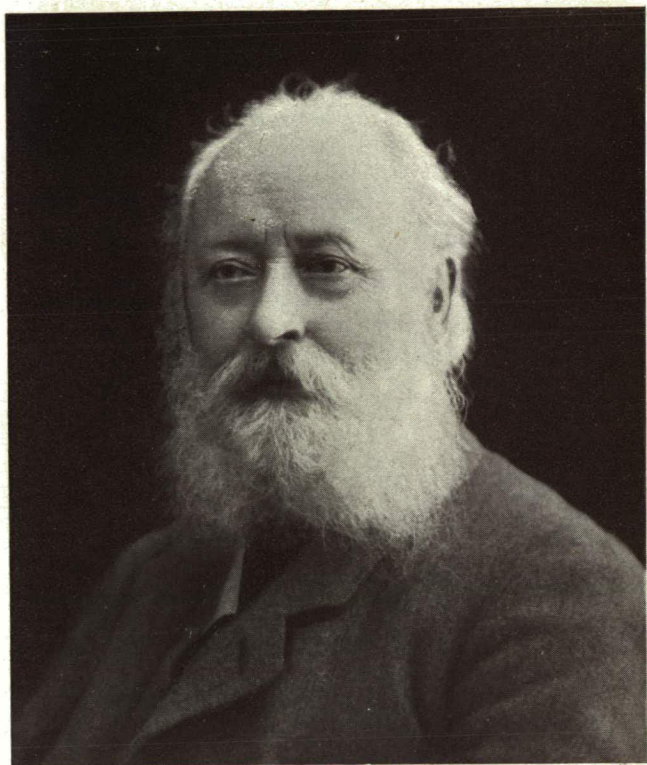
tésért, vagyongyűjtésért kivándorló lenni, hanem csak apró természeti tárgyak kincskeresője, aki megrakodva hazatér. Mert nekem az a meggyőződése, hogy a magyar tudomány művelői részéről hazánk ismerete és ismertetése csak kötelesség, amit a világ csak akkor vesz észre, ha elmulasztottuk. Ez csak a viselő ruha, mely a nemzetközi társaságban való tisztességes megjelenésre jogosít. De amit külföldön, meg a messzi világrészekben végzünk, amit elveszünk azok elől, akiknek ezt elvégezni kötelességük volna, az hódítás, az a diadem, mellyel büszkén díszelgethetünk. Ezt meglátják, ha nem mutogatjuk is.

Ez a versenyre hívás, tudósaink erejének összemérése a külföldi tudósok erejével, ez is egy része annak a sokat emlegetett kulturfőlénynek, amire soha nagyobb szükségünk nem volt, mint most. Az a Magyar Birodalom, melyről mi álmodánk, a teljesülés pillanatában összetört, megcsonkult. De él és mozog minden csonka tagja, fog ezután is élni és mozogni az összeferradás pillanatáig, melyet várunk és hiszünk, melyről ébren is álmodozunk. Az éltető és forrasztó anyag pedig, a magyarság kulturfőlénye. Érti és tudja ezt minden magyar lélek, ebben fáradnak íróink, művészeink, bajnokaink és nem utolsó sorban zajtalanul dolgozó tudósaink s ezek között természetvizsgálóink. Más fegyverünk most nincs magyar kézben, de lelkesülten hisszük, hogy jó kézben van most is a mai élők kezében és ugyanúgy jó kézben lesz reményteljes ifjaink kezében. Ahogy én ismerem a magyar természetvizsgálók mai erősségét, én ezt a fegyvert már a mai időkben is nemcsak védelemre, hanem támadásra is merném használni.

Abban, hogy ismételten a távoli világrészek természeti kincseit megszerezni kívánom, s másokat is arra buzdítok, kiválógaatlan anyagot egészben hozni hazai tudósainknak és nem elégedni meg a véletlenül hozzájuk jutott töredékekkel.

Én azt hiszem, hogy ez volt az a második rádiósugár, hogy magyar célt, magyar eszközzel, a magyar természettudomány javára szolgálni volt mindig óhajításom, személyes ismeretségünk és érintkezésünk nélkül is, a Mélyen Tisztelt Egyetemi Tanácsot ez indította arra, hogy e megtiszteltetésben részesítsen, s amelyért ismételten hálát és köszönetet mondok.

Biró Lajos s. k.»

Dr. Györfy István eff. em. tanár
 legőzönkébb baráti szeretettel
 Dr. Bíró Lajos

1926. III. 26.

BÍRÓ Lajos felavattatása alkalmát felhasználva, megkértem, lejjövőben úgy készüljön, hogy új-guineai tapasztalatairól vetített képes előadást tarthasson a szegedi közönségnek, de elsősorban — az ifjúságnak. Akkor még mint az V. cserkészkerület elnöke, összes cserkészfiainkat kivezényeltem oda. Gyorsírási feljegyzésekre Dr CSABA Jenő piarista tanár, volt elnök s cserkésztest, kedves barátomat kértem fel, aki gyorsíró táborkarával ki is vonult.

BÍRÓ Lajosnak akkor tartott előadásából egy szó sem vészett el. Ez ünnepséget így örökítettük meg:

Magyar természetvizsgáló — távoli világrészekben

Dr Bíró Lajos

új guineai kutatónak

1925. március 25-én az Egyetem Barátai Egyesülete természet-tudományi szakosztálya vetített képekkel kísért előadása leírása.

Az Egyetem bejárata előtt, lépcsőházában cserkészdisz-örség; az Aula terme illustris közönséggel és Hazánk remé-nyeivel; az ifjúsággal telt. Az Aula előtt (az oda) megérkező dr BÍRÓ Lajost kísérő dr GYÖRFFY István cserkészkerületi elnököt vitéz MÁRIAFÖLDY Márton dr ügyvivő elnök fogadja jelentéstétellel. Szellő fodrozza a cserkészkalapok árvalányha-jait; két sor díszörség kíséri fel Új Guinea hőst az Auláig...

A zsúfolt terem tomboló tapsviharral fogadja a belépő ősz tudóst. Dr SZÉKI Tibor szakosztályi elnök meleg szavakkal nyitja meg az ülést, rámutatva Bíró Lajos kiváló nagy érde-meire és szerénységére.

Dr BÍRÓ Lajos előadását megkezdi lelkes taps közepette:

«Kedves Barátaim! Természetnek ifjú barátai és azoknak társai, cserkészek és ifjúság általában!

A ti vendégetek vagytok és a ti vendégeitek a közönség is. Épp azért nektek címezem ezt az előadást is, nektek szá-nom megmutatni, hogyan él egy természetvizsgáló a távoli vi-lágban. Talán nektek még könnyebbé teszi a sors az odajutást, mint énnekem tette. A közeljövőben talán repülőgépen térhetnek oda és titeket majd a rádió fog a külvilággal összekötni, hogy értesítést adhassatok minden nehézségekről. Nem így volt ez

az én időmben. Sok bajjal járt, de sok örömmel is. A természet nemcsak nehézségeket tár elénk, hanem örömöket is.

Idehaza a természetvizsgálót jóformán nem ismerik. Sokszor kinevetik, ha apró bogarak, gombák, mohok után nyargal. Azt hiszik, hogy ami sport: a nagy állatok összegyűjtése az érdemes munka. Ez is érdemes, de más körbe tartozik. De ezeknek az apróságoknak a feltárása a természetbúvárnak a teendője. A helyszínen ily kiállítás nem lehetséges, de meg kell tanulnia módját, miként lehet összeszedni és hazahozni. Ennek megvan a módja. Ajánlom az ifjúságnak, tanulja meg, mert nem nehéz. Először meg kell keresni, azután conserválni a bogarakat. Ott kint nagy tekintély a természetvizsgáló, ott kinn mindenki tudja, hogy az egész körülílekötő természet sok értékes dolgot rejt magában, amit szeretne hazahozni, ha tudná, hogyan. Ennek a módját meg kell tanulni, nem nehéz. Ez által nemcsak museális értékeket szerez, hanem számos kedves benyomást. A művészet nem adhatja azt, amit a természet ad. Ha a távoli világgrészbe eljut az ember, sok nehézséget talál. Mindenekelőtt a költség. Mindenki az állam támogatására gondol, de nem kell abban bízni sohasem. Az ő támogatása egészen más irányú. Egészen más, amit az ember saját lelkesedéséből vezet, sokszor nagyobb eredménnyel jár. Fődolog a hozzáértés, lelkesedés és szaktudásunknak a tárgyhoz alkalmazott kevés foka. Az anyagi kérdésen kívül a természet is nagy akadály. Pl. az utazás: a hosszú hajózás. Míg az ember oda eljut, ahova a gyorshajók nem járnak, az hat hétig is eltart, csak-hogy ha valaki megpróbálja, az nem riad vissza, mert ha volt annyi anyagi ereje, hogy megfizette az odavivő utat, akkor el van látva élelmiszerral is és lakással. A tengeri utazáson keresztül kell menni. A legtöbb embernek az a baja, hogy nem tud megszokni a hazai ételviszonyoktól, kényelemtől. Erről le kell mondani. Hozzá lehet szokni a másikhoz is.

A nyelvtudás is nehéz kérdés. Ettől sem kell megijedni. Ha az ember megközelítőleg tud egy nyelvet, a szükség maga kényszeríti arra, hogy folyton újat tanuljon. Fődolog a lelkesedés és a bátorság és hogy tudjon annyit, hogy célját elérje. Azonkívül maga a természet különféle képét mutathatja. Nem egyforma a hőség, az éjszaka, a zivatar. Mert, amint elhagyjuk Európát és elérünk Afrikába, már ottan csalódunk. Legelő-

ször is azt hisszük, hogy Afrika olyan, mint az égő kemence. Igaz, hogy van ott meleg, de viszont télen megfázni is lehet. Afrika elhagyása után kapjuk csak az igazi hőséget. Nem az egyenlítő alatt, hanem a meleg mérsékelt öv alatt. Pl. nemcsak Szudán és Szahara, hanem közelebb hozzánk Arábia is. Az egyik legszárazabb vidék. Pedig távol van ez a trópusoktól. Itt még a forró idő előtt is nem volt ritkaság árnyékban + 50 C. Hogy mi volt odakinn, azt nem tudom, mert még a bennszülött is zsákkal kötötte be a lábát, amíg átszaladt az udvaron. Indiában más változás van. Ceylonon nedves trópusi idő. Indiában száraz trópusi. Előindióban megint nedves trópusi az égél, ez tart Szingapurig és Jáva szigetéig. Itt már a nedves időjárás kezdődik, amely eléri a tetőfokot Új Guineában. Itt a trópusi eső van. Erről nagyon sokan tévedésben vannak. Azt hisszük, hogy a világ bizonyos részein van egy hónap, ahol mindig eső esik, és máshol, ahol mindig szárazság. Ez nagy tévedés. A szelek járása szabályozza az esőt. A tengeren keresztül jövő passát szelek. Ezek nem mindenhová egyszerre viszik az esőt, a hegyek elállják az útjukat. Pl. Ceylon közepén van egy magas hegylánc. Mihelyt a keleti passát szelek elérik a hegyeket, a hegyeken hagyják a páratartalmukat, ott megszűnik az eső, a hegy másik oldalán egyáltalában nincs csapadék. Viszont, amikor a nyugati passátszelek jönnek, éppen az ellenkezőjét tapasztaljuk a fentieknek. Meglepően bámulatos esetek fordulnak elő. Egy alkalommal egy gyalogút szélén álltam, velem szemben jött a zivatar, szörnyű villámlás, dörgés, de engem már az eső nem ért el. Az út másik felén kifogyott az ereje. Az eső nincs egyenlően elosztva Indiában. Esős időben megtelepülni nagyon kényelmetlen. Pár hétre az embert szobába zárja. Van Új Guineában olyan vidék, ahol 3 hétig 5 perc szünet nélkül esik az eső. Nem záporként esik, hanem valósággal folyik, mintha cérnaszálak lógnának az égből. Ez nagyon bő nedvességet hoz. Vannak vidékek, ahol az esős időszak csak a nap bizonyos szakára szorítkozik. Pl. este 6-tól reggel 6-ig. Ezeket a dolgokat az odavalók tudják és jól felhasználják. Van nekik lakásuk messze fekvő területeken és esős időben a száraz területen levőre vándorolnak és viszont. Ezt még a természetvizsgálónak is fontos tudni. A legnagyobb nehézség a helyi betegség, a malária. Ez valóságos csapás nedves vidéken. De nem

kizárólag a nedves vidéken, mert Arábiának teljesen száraz vidékén is. Afrika nyugati partjának néhány részén is uralkodik. Gyarmatalapító államok ezeket a maláriás területeket semmibe se vették, csak a németek, akik későn kezdtek a gyarmatosításhoz és másutt már nem találtak szabad területet, tették rá ezekre a kezüket.

Új Guinea, bár elég messze van, mégis egy nagy természetes választó vonalat vehetünk ott észre. Jáva szigetén kezdődik egy vulkán sorozat, mely az ottani szigeteken északnak fordulva Japánban végződik. Talán ez a vulkánikus sorozat oka annak, hogy valamiféle választóvonalnak kell ott lennie, mert az azon túli rész egészen más. Más még a geológiai felépítése is. Ez egészen hátramaradt világrész. Ez is úgy fejlődött, mint a többi világrész, de az emlősöknél megállapodott és tovább nem fejlődött. Van ott ragadozó, azután medveformájú állat is, de mind erszéynes állat, mert valami ismeretlen közbejött megakadályozta további fejlődésében. Nem csoda tehát, hogy ott az ember is annyira elmaradt a fejlődésben. Valami természeti akadálnak is kellett lennie, hogy oly későn fedezték fel, és ez az akadály a Csendes tenger. Nevét onnan kapta, hogy hajó-hajó szelek néhány hónapon keresztül nincsenek rajta. Ezt tehát csak a gőzhajó korában tudtuk megközelíteni. Új Guinea nem hajt valami nagy praktikus hasznót és így nagy haszon nincs belőle. Nagyon kevés ember fordult meg ott. Egy kereskedelmi társaság bérelte ki Németországtól, de a német állam kikötötte azt, hogy a tisztviselőket ő nevezi ki oda, de mindig a részvénytársaság fogja fizetni és eltartani őket. Ezekből állott ott a gyarmati lakosság. Mindössze 2—3 telepen volt ott európai, de azok is olyan távol, mint pl. Pozsony, Budapest és Orsova. Mikor legtöbb európai volt ott, összesen tizenheten voltak. A bennszülöttek nagyobb számmal vannak ott: malájok, kínai munkások. Aránylag nagyon keveset zavarják az európaiak életét. Élnek zavartalanul az ő kőkorszaki életüket. Aránylag elég bátorságosan járhatnak ott az európaiak, mindamellett már volt néhányszor fegyveres összetűzés, ami megakasztotta a jó viszonyt, de ez az összeecsapás is félreértésen alapult. Az európaiak megijedtek a feléjük dárdákkal közeledő bennszülöttektől és rájuk lőttek. Ez volt az akadály az én megérkezésemkor is. Összeütközés volt az egyik gyarmattal. A

német kormány bosszút állhatott volna, de nem tette. Tudta, hogy a legnagyobb büntetés az volna, hogy ha egyszerűen ott-hagyná őket. Mert az európai kereskedésből ők annyi értékes árúcikket kapnak, hogy a kereskedés megszűnte rájuk nézve óriási csapás. Az én helyem egy nem régi telep volt. Nyelvüket nem ismertem. Az ottani nemzetközi nyelv egy teljesen elrontott angol nyelv, amelyen még az angolok sem beszélnek. Csak körülírással értettük meg egymást. Némelykor így is nagy furcsaságok adódtak elő. Pl. egyszer az odavaló kormányzó egy nagy csomagot kapott és minthogy ott kocsin szállítani semmit sem lehet, 25 ember kezdte szállítani. Az emberek azt mondták, hogy olyan láda ez, amely kiabál, ha megütik. Tetszett nekik és addig ütötték a ládát, míg a benne levő zongora ugyancsak cudar állapotban érkezett meg. Nem volt erre a forgalomra kifejezés, annak a nyelvnek a idiomáit hozzá kell szokni. Nem azt mondja, a te fejed, hanem a te kókuszdiód. Nekem kellett ezeknek a nyelvért megértenem. Nehezen ment. Rámutatam egy fára és megkérdeztem, mi ez. Kaptam rá 10 választ. Ezeket feljegyeztem. De nem tudtam, hogy melyik igaz a 10 közül. Később megtudtam, hogy mindegyiknek igaza volt. Csak-hogy az egyik azt mondtotta, hogy ez fa, a másik, hogy vas-tag, a harmadik, hogy barna, kemény, hogy nem jó stb. Ezeket mind össze kellett egyeztetnem. És a tárgyaknak és tulajdonságoknak a nevét apránként így értettem meg. Az ilyen nyelvfelfedezés nagyon nehéz. Gyakori a hiba. MIKLUKON Makláj gróf volt az első európai ott. Ez pl. azt mondtotta, hogy a bennszülöttek minden újjukat másképpen nevezik. Pedig nem értette meg őket, mert a kérdésére az egyik számolt az újjain, a másik a napokat mondtotta el rajta, a harmadik pedig megnevezte az újjait. Hibás volt a megfigyelése. Ha megszűnnek ezek a nehézségek, az európai missziók szakadatlanul dolgozni fognak, a későbbi kutatóknak nagyon könnyű lesz a helyzetük.»

A terem elsötétül és megjelennek BÍRÓ Lajos eredeti felvétel után készült diapositívei. Sajnálatosan nem lehetett a sötétben jegyezni így csupán a diapositívek címeit jegyezhattuk fel, a felette vonzó, közvetlen előadást azonban nem.

Vetített képeken bemutatja Új Guinea térképét a Csendes óceán csendes öbleit, partszéli és beljebb eső részek növényzetét, a patak, folyók kísérő őserdőit; a bennszülöttek kókuszdiótól körülvett, méhkas-hoz hasonló házait. Annak bizonyosá-

gául, hogy ott sincs örökzöld növény, bemutat összes levelét lehullajtotta fákat, amelyek rövid pár hétig egészen kopaszok, akár a mi lombos fáink télen, de néhány hét múlva újra kihajtanak.

Bemutat az ottani gyors növekedésre egy példát; a friss írtást, 3 hónap múlva ellepő buja erdő képét és 8 hó múlva ugyanazt, amely már oly sűrű, hogy alagutat kell bele vágni a lovas emberek részére.

Az őserdő jellemző állatai közül egyik, fán-élő erszéynes emlős, amely farkával csavarja körül az ágat támasztékkul.

A házkészítés módját, saját lakását, berendezését. Saját magát, amikor teljesen lesoványodva malária után alig lézengett. Majd anyósa, apósa és feleségével.

Foglalkozási módok közül bemutatja, miként készítik el egy függőleges oszlop forgatásával homokkal az oszlop aljára folyton homokot hintve a csontikarikákat; az agyagedényeik kerek aljúak, amely alá fonadékot tesznek, hogy el ne düljön; vitorlás kereskedelmi csónakjaikat; s babonából gondosan elrejtett hangszereiket mutatja be, amelyek kókuszdíó héjból, tökből készültek; táncaikat, amelyek mindig jelképeznek valami jelenetet és sohasem magános párosak, hanem csoportosak, balletszerűek. A nők díseit, a férfiharcosokat, törzsfőnököt, fiatal házaspárt, egy „szépség“-et (aki miatt két erős törzs közt majdnem háború tört ki s a német alkormányzó úgy oldotta meg a kérdést, hogy se egyik, se másiknak, hanem a saját szolgájának ítélte oda), akinek combján a hűség-fogadalom sebhelyeit látni.

A bennszülöttek főzési módját ismerteti. Mi, európaiak sokkal több nyerszet eszünk, mint „támolék“-a pápuák. Agyag-gödröket vájnak, bele köveket tesznek, tüzet raknak köré s addig melegítik, míg áthevül s ebbe rakják a kizsigerelt egész disznókat, lefedik a gödrt pálmalevelekkel s pompásan megsül.

„Múzeumuk“ is megvan; mutogatják azt a helyet, ahol az első fehér ember kunyhója állott s egy fába vert facövekre aggatta fegyverét, ezt a lyukat mindenki tudja.

Belül üres fatörzset mutat be, amelyet ütögetve „Rádióznak“ egymással, egymáshoz a hozzátartozók.

Az egész előadást a természetesség, közvetlenség jellemezte. Kiri BÍRÓ Lajos jó szíve mindenből; minden hibára talál kimentő szót. Látszik mily *igazi ember* ő.

Dr Széki elnök köszönő és záró szavai után a közönség tomboló lelkesedéssel tapsol, ezen harsan át Györffy cserkész-elnök szava: Cserkészek: Vigyázz! Tisztelegj! Cserkészfiaink feszesen tisztelegnek, — amit BÍRÓ Lajos az ifjúság iránt érzett legmélyebb tisztelete, szeretete kifejezéséül, a maga (hindu) módján viszonzoz: kifelé fordított tenyérrel keze fejét homlokára teszi.

Györffy elnök ki- és lekíséri Új Guinea hősét; lent az egyetem lépcsőházában újból harsan: Vigyázz! — s az összes cserkész szoborrá meredve adja meg a nagy tisztelgést Hazánk egyik legnagyobb lánglelkű Fiának....

Fiaink sohsem feledik el e nagy napot!!

— • —

A Tudomány tiszteletreméltó Nevét örökre biztosítja, hiszen közel 100 új speciést Róla neveztek el és szép magyar Nevét megörökítik még a következő új genusok is:

Biróa Bol.	Biróniella Poppie
Biróella Bol.	Biróniola Horv.
Biróia Szépl.	Birónides Först.
Birónia Raffr.	Birónium Csiki
Birónella Theob.	Birópteris Kümmerle

— • —

BÍRÓ Erzsébet úrhölgy, BÍRÓ Lajos testvérhúga és bátran mondhatjuk: titkára, — felkérésemre, intézetem múzeumának ajándékozta a Megboldogult kedvenc tárgyait. Fényképen is bemutatom a BÍRÓ Lajos reliquiákat tartalmazó szekrényt. Itt van az Új Guineát járt fegyvere, bogárgyűjtő esernyője és üvege, parafakalapja, kése, 2 patronöve, 2 Új Guineát megjárt ládája (a felső, kisebbik csengős: akár jobbra, akár balra fordítjuk el kulcsát, csenget. Jelez). Arábiai fényképfelvételeit tartalmazó albuma, egypár pápua fénykép. De egyéb apróságok: tollszára, az utolsó szivar, amit félig szítt el, pápaszeme, vasórája, kedvenc pipája, hamutartója, szivarszipkái, szivartartója... *Mind* a: földszegénység és igénytelenség együttesen... De ott függ egy újguineai koronás galamb is... És ez is, meg ott a többi kis értéktelen egyszerűségek beszélnek az utódoknak egy nagy szellemű, lánglelkű, Faját szerető templom-egere szegényként meghaló Nagy lélekről: BÍRÓ Lajosról...

Legyen áldott emléke haló poraiban is!